

ZEBERIO'KO SORGIÑAK

Zeberio'ko sorgiñen barri emoten deuskun papera Valladolid'eko "Txanzillerian" aurkitzen da, "Pleitos de Vizcaia" izena dauan arloan.

1555 urtean aurkitzen gara.

Sorgiñen salatzailea Arana'ko Joan da, eta auzitegi-
ra sorgintzat eroanak Ginea'ko Diego, Gesala'ko Maria
eta Mari Otxoa.

Testigu edo lekuko 12 urteko neska bat da, Gesa-
la'ko Katalina, Gesala'ko Joanen alabea.

Neskatiltxo onek autortu eban, bein Ereñotza'ko
baserrira joan zala, eta Ereñotza'ko Joaneke lapikotxo
batetik gantz-unguento bat atera ebala, eta etxe aretan
egozan sorgiñak gantz-urregaz igurtzi zirala, oiñazpie-
tan, eskuetan, biotz gaiñean, sorbaldan, okotz eta beko-
kian, eta gero etxe gaiñera igonda Petralanda'ko zelaira
egaz joan zirala.

PETRALANDA'KO ZELAIA

Epailleak Kataliñari eskatu eutsan Petralanda'ko zelaia
zelakoa zan argitzeko, eta Kataliña'k erantzun eban:

Petralanda'ko zelaian kurutze bat dago, baita eleiza-
txo bat be, baita etxe txiki bat be. Eta atx andiak.

Epailleak itandu eutsan, ia nor egoan Petralanda'ko
zelaian, eta Kataliñak erantzun eban, Beltzebu, deabrua
egoala asto baten itxuraz, baina adarrakaz, aulki baten
jesarrira.

Eta epailleak osterara be: Zer egin zenduan Petralan-
da'ko zelaian?

Eta Kataliñak: Nire izeko Mari'k Beltzebu'rengana
eroan ninduan, eta deabruari esan eutsan: Neskatiltxo
au zuretzat ekarri dot, eta deabruak erantzun eutsan:
ala uste neban zuk egingo zenduala. Beste asko ekarri
egidazuz.

Eta barriz be epailleak: Beste lagunak zer egiten
eben zelai aretan?

Eta Kataliña'k: Pertsona andiak dantzan egiten eben,
eta txikiak zelaiko bazter batean jasarrira egoten ziran.

Eta barriz be epailleak: Beste lagunak zer egiten
eben zelai aretan?

Epailleak: zer edaten eben?

Kataliña'k: Beltzebuk katillura txixa egiten eban, eta
ori edaten eben.

Epailleak: Eta zelako guztoa eukan txix orrek?

Kataliña'k: Ez zan gozua edateko. Mingotza zan.

Epailleak: Eta sorgiñak batzarra egiten ebenean ara-
gikeriarik egiten eben?

Kataliña'k: Bai, gizonak emakumeekaz eta oneik gizo-
nezkoekaz, baiña "naturaren kontra".

Epailleak: Eta batzarra amaituta zer egiten zenduen?

Kataliña'k: osterara gure etxeetara etorten giñan.

GIZON BALTZA

Beste aldi baten Kataliña'k autortu eban, bein Ere-
ñotza'ko Joan'en etxera joan zala, eta gizon baltz batek
an bera oetik atera ebala, eta esan eutsala: Jaungoikoa
ukatu egin bear dozu, baita Andra Maria eta zeruko
santu guztiak be, baita umetan edan dozun esnea be.

Gero gizon baltz arek sutondoan sua egin eban, eta
lapiko andi bat ipiñi eban egozten, eta kea eta bitsa
ateraten ziran lapikotik, eta zeregin onetan ebillela gizon
ori, oillarrak kantua jo eban, eta gizon baltz arek lapi-
koa artuta iges egin eban, eta kanpora atera zanean
zarata andi bat entzun zan.

Epailleak itandu eutsan Kataliña'ri: Ba dakizu nor-
tzuk joaten diran Petralanda'ko zelaira?

Eta Kataliña'k erantzun eban: lenengo aldiz gauz
ara joan nintzanean Petralanda'n ikusi nebazanek oneik
dira: Ginea'tar biak, Ereñotza'ko Joan, baita onen ama,
emaztea eta arrabea. Gesalako Mari Otxoa, Arrugae-
ta'ko Mari eta beste asko...

SORGIÑAK ODOLA EDATEN

Zeberio'ko beste lekuko batek, Durango'n bizi zanak,
beste onelako autorpena egin eban:

Ni txikia nintzala, lau edo bost urtekoa, Zeberio'ko
Olabarrieta auzoan bizi nintzan, eta gure etxera
Ginea'tar Diego etorten zan eta onek ni oetik atera eta
bere etxera eroaten ninduan. Diego'k sutondoan sua
egiten eban, eta burdiñezko gauza zorrotz bategaz oiñe-
tatik, eskumusturretatik, eta belarri atzealdetik odola
ateraten eutsan eta gero berak edan egiten eban. Eta
gero Diego'k eukan katillu bateko gantz-urdo unguen-
toz zauriak estaldu egiten eustazan, eta gero ni osterara
be gure etxera ekarten ninduan.

SORGIÑEN ZIGORRA

Zeberio'ko sorgiñak, guztiz emeretz, bi gizona
eta amazpi emakume, espetxera eroan ebezan. Eta
epailleak erabagi eban onelako zigorra emotea: "Gesala'
ko Diego eta beste guztiak uraren eta lokarriaren
zigorra emotea, egoki danez".

GOIKOETXEA IÑAKI

